Izhaja vsak pondeljek, sredo in petek. Velja za celo leto 30 lir, za pol leta 15 lir, za tri mesece 7 lir 50 stot., za en mesec 2 liri 80 stot. Naročila se sprejemajo vsak dan, a naroča naj se tako, da poteče rok naročbe ob koncu meseca. — Posamezna številka 20 stot. — Uredništvo in uprava: Trst, via delle Zudecche štv. 3. Telefon 19-50 in 588. — Dopisi naj se pošljejo na uredništvo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone 67 *mm*. Finančni oglasi po 1 liro; osmrtnice, zahvale, poslanice, vabila po 80 stot.; trgovski in obrtniški oglasi po 60 stot. — Plača se naprej. — Oglase sprejema Inseratni oddelek „Dela".

DELO

Geslo današnjega proletarijata bodi: Boj proti vojnim pustolovščinam, boj proti ogrski reakciji, pomoč sovjetski ljudovladi!

V Trstu, v ponedeljek 9. julija 1920 GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE V JULIJSKI BENEČIJI **Leto I. - Štev. 27.**

Obupni položaj Poljske

„Vilno bomo branili do zadnje kaplje krvi!" - Vilna zasedena po Rusih. - Orjaški pritisk ruske vojske. - Rusi ob Njemenu. Striju in Zbruču

Mirovni pogoji ruske vlade

DUNAJ, 16. — Radiobrzojavka iz Moskve poroča o sledečem gibanju ruskih čet z dne 15. julija:

Na severo-zapadni fronti stoje naše čete pred Vilno. V odseku Lide smo napredovali za 10 vrst (ena vrsta je 1066 metrov), zahodno od Svorgona. Zavzeli smo Bornuj in Olšani, 20 vrst zahodno od Volôdecnega. V smeri proti Sluzku smo napredovali 60 vrst zapadno od Bobruiska. V okolišu Kovla smo dosegli reko Stir, ki je desni pritok Pripreta. Nadaljuje napredovanje v okrožju Podvoločiske in Kameneca-Podolskega.

Druga radiobrzojavka iz Moskve poroča, da ruske delavske organizacije opominjajo organizacije vsega sveta, naj, kakor proti Ogrski, **izvršujejo tudi proti Poljski bojkot, ker Poljaki pri umiku uničujejo mesta in tvornice in ubijajo ruske delavce.**

VARŠAVA, 16. — General Boruščeski, poljski poveljnik odseka Vilne, je izdal proglas na prebivalstvo, ki pravi, **da bo Vilno branil do zadnje kapje krvi,** ter pozivlja, da vsi prebivalci store svojo dolžnost. Mestno svetovalstvo Vilne je glasovalo za sklep, s katerim se zahteva od poljskih oblasti, da takoj započno z naborom onih letnikov, ki so bili v drugih pokrajinah Poljske že vpoklicani. Svetovalstvo je določilo 100.000 mark za potrebe prostovoljne vojske, ki se sestavlja v Vilni.

(Koliko je poljski genral držal svojo visoko bobnečo besedo, kažejo sledeče brzojavke, ki pričajo tudi, kako nevzdržljivo je bilo stališče Poljakov v Vilni.)

DUNAJ, 17. — Radiobrzojavka iz Moskve poroča o gibanju ruskih čet z dne 16. t. m.:

Močen odpor sovražnika ob reki Vilji je zlomljen. Naše čete korakajo s severo-zapada proti Vilni. V odseku Lide smo dosegli Krivorako in na jugozahodu Minska reko Njemen, v okolišu Lumineca smo zavzeli Staroscki. V jugo-zapadu so naši 20 vrst zahodno Sarnija. V okolišu Kamenec-Podolskega smo dospeli do reke Zbruča.

Poljske čete izvršujejo pri umiku mnogo pogromov. V Popoviču so pobili 26 židov ter zažgali vse vasi krog Kijeva, pri čemer so židje in kmetje zgoreli v plamenih.

Druga radiobrzojavka iz Moskve poroča, da piše Radek v »Izvestju«:

Ne bomo dovolili, da bo poljsko-rusko vprašanje rešila kakšna evropska konferenca, temveč bosta to vprašanje rešila Ruska in Poljska direktno med sabo. Mi pa bomo vpoštevali koristi poljskih kmetov in delavcev.

Vesti iz Kovna poročajo: Litvinska agencija poroča, da je bil ustavljen pri Landvarovu vlak litvinskih čet, ki je odšel iz Kovna proti Vilni, od poljskih prostovoljcev, ki so jih pa litvinske čete pobile po triurnem boju, da so se umaknile proti Vilni. Druge litvinske čete, ki so napredovale z juga od Mejšapala so srečale 2500 Poljakov in jih razorožile. Litvinske čete so pred vratmi Vilne.

Ista litvinska agencija poroča: **Boljševiki so zasedli Vilno ter so nadaljevali pohod proti Landvorovu, kjer so trčili ob litvinsko vojsko. Poljaki so se umaknili proti Bareni in Grodnem.**

VARŠAVA, 17. — **Poročilo poljskega generalnega štaba priznava, da so pod pritiskom boljševiške premoči bile poljske čete prisiljene zapustiti Vilno.**

KIJEV, 16. — Iz Ukrajine prihaja vest o mirovnih pogojih, ki bi jih Sovjetska Rusija baje stavila Poljski. Ti pogoji so sledeči:

Poljska se odreče vaki pravici do pokrajin Vilne, Kovna, Kolma in Sedléca, ter razoroži. Rusija zasede v jamstvo vojne odškodnine solnice in rudnike Poljske. Poljska se preustroji notranje po volji ljudstva. Do nove konstitucije mora Poljka sprejeti ljudsko vlado v zvezi z ono sovjetov. Ruska zasede Poljsko za dobo petih let in ima za svoje čete prost prehod preko Poljske.

(Koliko je na tej vesti resnice, se še ne da dognati.)

BERLIN, 17. — Velike zmage sovjetske Rusije, ki so razbile poljske vojske, so napravile globok vtis med nemškim delavstvom. Rdeče čete ob nemški meji — to bo kmalu dejstvo. Če se ne sklene kmalu mir, če entenda ne pošlje velikih vojsk Poljakom v pomoč, bodo morda v par tednih Trockijevi vojaki ob pruski meji. Jedva 100 kilometrov imajo še do nje.

Minsk je padel. V Volhinji se vrši veliko koncentrično gibanje proti Varšavi. Poljaki so tu izgubili močno oporno točko. Ali tudi od stranskih kril prihajajo zanimive vesti. Dvinsk je zaseden, Rusi so 150 km pred Rigo. Ruska vlada je zaprosila litvinsko, da je dovoli prost prehod preko njenega ozemlja. Pripomniti pa je treba, da Litvinska še ni sklenila miru z Rusijo, ker se je domenila s Poljsko, da z Rusijo sklenete skupno mir. Litvinska vlada še ni odgovorila. Vesti iz Varšave poročajo, da je poljska vojska disorganizirana.

VARŠAVA, 17. — Sedanje poljsko ministrstvo je v nevarnosti. Govori se že o sestavi nove vlade. »Pravda« pravi, da prihajajo mirovni predlogi Lloyd Georgeja prepozno. Dokler je Poljska zmagovala (!) je bil čas. Danes delavci in kmetje ne verjamejo več ententnim obljubam, da bodo rešile Poljsko.

»Petit Parisien« poroča, da še ni dospel odgovor Rusije. Vendar se upa, da bo odgovor sovjetske vlade vobče ugoden, samo da bo v postranskih točkah predlagal spremembe.

Poljska sprejema pogoje

LONDON, 18. — Poljska sprejema premirne pogoje s Sovjetsko Rusijo, kakor jih je predlagal Lloyd George. Razprave v Varšavi, pri vrnitvi Grabskega, so bile dolge in živahne, a končale so s sprejemom pogojev, nakar je kabinet sporočil ta sklep poljske vlade v London. Še vedno pa ni prispel odgovor iz Moskve, in politični krogi so vznemirjeni vsled tega molka, vendar je nade, da bo sovjetska vlada podala zadovoljiv odgovor, dasi spremljan s spreminjevalnimi predlogi.

»Times« trdi, da se bo vrnitev Krasina nekoliko zakasnila radi nadaljevanja pogajanj. Angleška vlada je proti Brest-Litovskemu, kot sedežu za poljsko-rusko mirovna pogajanja.

Italijanska zbornica

Seja 14. t. m. — Razpravlja se zakonska predloga o ustanovitvi parlamentarne preiskovalne komisije za pregled poslovanja za obnovo osvobojenih pokrajin. Pri tej priliki je osobito soc. poslanec Tonello kritiziral postopanje vlade.

Zakonska predloga je bila sprejeta.

Seja 15. t. m. — Soc. poslanci Lazzari, Casalini, Matteotti izustijo krepke govore o priliki interpelacij glede nemirov in vedenja varnostne oblasti v raznih krajih Italije.

Utemeljujejo se razne zakonske predloge, tako ona poslanca Buonocore glede varstva materinstva in mladine.

Seja 16. t. m. — Vrste se zopet interpelacije glede izgredov v Italiji. — Sprejeta je zakonska predloga o davku na avtomobile.

Odnod Bele Kuhna iz Dunaja

Ruska vlada je sklenila z avstrijsko vlado pogodbo, vsled katere se prva zaveže odposlati avstrijske vojne ujetnike domov proti temu, da so tud ruski vojni ujetniki odpošljejo v Rusijo hkrati pa tudi osvobode ogrski komunisti, ki so prebežali v Avstrijo. Na podlagi te pogodbe odšel je vlak ruskih ujetnikov, ki mu je bil priklopljen voz, v katerem je bil Bela Kuhn in drugi komunisti, ki so bili vsi namenjeni na Rusko. Ali v Oderbergu (v Šleziji) kamor je vlak dospel, je zmanjkal voz v Belo Kuhnom.

Domneva se marsikaj, med drugimi tudi to, da je Bela Kuhn padel v roke ogrskim reakcijonarcem. „Arbeiter Zeitung" pa poroča, da je Bela Kuhn z Vargo prestopil v drugi vlak ter preko Češko Slovenske dospel v neko nemško luko. Iz Milana pa prihaja vest, da je Bela Kuhn že dospel v Moskvo, kjer ga je sprejel minister Čičerin.

Konferenca v Spa

SPA 17. — Po dolgi seji, na kateri se je dosegel sporazum glede vprašanja premogove dobave strani Nemčije se je konferenca danes zaključila.

Prihodnja konferenca se bo vršila v Ženevi.

(Op. ured. Torej konferenca se je zaključila ravno, ko stopata dve vprašanji z vso silo dogodkov na plan: poljsko-rusko vprašanje in jadransko, oziroma italijansko-jugoslovensko. Misli li buržuazna gospoda prepustiti ti vprašanji ljubemu bogu? Ali pa se mi še danes motimo o tem, kaj naj bi bila taka konferenca zavezn kov, ki nič ne zavežejo?)

SPA 17. — Nemška vojna odškodnina se bo razdelila po sledečem ključu: Anglija 22%, Francija 52%, Italija 10%, Belgija 8%, Grška, Romunska in Srbija skupno 6½%, Portugalska in Japonska skupno 1½%.

(Najboljši „kšeft) je naredila brezdvomno Anglija, ki si pusti izplačati skoro četrtino vse vojne odškodnine zato, da je pobasala vse obsežne nemške kolonije: najslabše sta bili postreženi Italija in Srbija, zato menda se gledata kakor pes in mačka. Kdor zna, pa zna, in Anglež je vedno znal skrbeti za svoj žep!)

Napetost ital.-jugoslovenskih odnošajev

BERN, 18. — V finančnih in političnih krogih se presoja položaj precej pesimistično. Ne izključuje se možnosti vojne med Italijo in Jugoslavijo, osobito ker obe vladi kljubu težkim dogodkom nista še prišli do direktne izmenjave misli.

Vesničev govor v belgrajski zbornici

DUNAJ 19. „Neue Freie Presse" poroča iz Belgrada o odgovoru ministrskega predsednika Vesniča na razne interpelance glede tragičnih dogodkov. Vesnič zagotavlja, da bo vlada napravila vse možne korake, da očuva pravice Srbije. „Zbornica" — dostavlja Vesnič — „je lahko uverjena, da ne bomo odstopili od naših pravic."

Nadaljuje in pojasni dogodke v Reki, o katerih pa ni še točnih poročil. Upa pa, da jih v kratkem vdobi. Glede dogodkov v Trstu informira o razdejanju konsulatnih uradov in stanovanja konsula.

Pripomni, da je srbski odposlanik v Rimu pooblaščen, da na podlagi točnih informacij zahteva od italijanske vlade povračilo škode. Minister si šteje v dolžnost, da izrazi v imenu vlade najživahnejšo simpatijo do jugoslovanskih bratov, ki so prisiljeni živeti in trpeti v skrajno neugodnih razmerah. Dostavlja še, da odgovarjajo časniške vesti o dogodkih povsem resniei in da ti dogodki mečejo temno senco na sosednji prijateljski (ugovori) italijanski narod.

Vesnič sklene govor z apelom na državljansko vest italijanskega naroda ter izjavlja, da je za prosil najviš i svet zaveznikov, da narede konec takemu zares neznosnemu stanju.

Odmevi zadnjih dogodkov v mednarodni politiki

Tržaški »Piccolo« prinaša v sobotni številki obvestilo deželne vlade v Spljetu glede tamošnjih dogodkov, ki se glasi:

»Včeraj na predvečer rojstnega dne kralja Petra je prišlo do resnega, krvavega spopada z Italijani. Dva ital. mornariška podčastnika sta v ladjedelnici razžalila jugoslovensko zastavo. To je razdražilo ljudstvo, ki je ob obrežju prinedilo demonstracijo. Iz neke kavarne so pričeli izzivati tudi ital. častniki. Množica je tedaj navalila nanje, ali policija jih je ščitila in posrečilo se jim je odtegniti se množici.

Kasneje je prispel ob breg motorni čoln z revolverskim topom. Policijski poveljnik Bojanič je ital. komandantu zajamčil življenje njegovih častnikov. Vendar se je z motornega čolna streljalo s puškami in sta se vrgli dve ročni granati, ki sta ubili begunca Štefana Misa ter ranili nekaj otrok. Tedaj so naši orožniki otvorili na čoln puškin ogenj, ki je trajal 10 minut. Smrtno ranjen je bil komandant ladje »Puglia«, kapitan Gulli, motorni strojnik in pet mornarjev. Nato je motorni čoln odšel. Kapitan in strojnik sta umrla, nek mornar se bori s smrtjo. Na naši strani je en sam mrtev in razni ranjeni. Danes so prispele v luko nekatere vojne ladje. Mrtev kapitan je bil prepeljan v Šibenik. Ital. ladje se drže mirno. Ameriški admiral Andrews vodi preiskavo, ki je ugodna za nas.«

To obvestilo zveni povsem protislovno italijanskemu obvestilu. Kje leži resnica, bo ugotovila preiskava, ako se izvrši vestno.

LJUBLJANA, 17. — »Slov. Narod« poroča iz Logatca, da se italijanske čete ob premirni črti pomnožujejo. Ob meji proti Ljubljani je bil postavljen cel polk topništva. Tržaško garnizijo je pomnožila brigada »Sassari«.

DUNAJ, 17. — Potrujejo se vesti o protislovanskih izgredih v Reki, pri katerih je bilo zažganih pet velikih in več manjnih jugoslovenskih jadrnic.

Dogodki v Trstu poostrujejo odnošaje med Italijo in Jugoslavijo, ali tudi rode resne zadrege za preskrbovanje Avstrije preko Trsta. Predlaga se, da bi se stavilo žitne prevoze iz Trsta po južni železnici pod amerikansko kontrolo.

BELGRAD, 17. — V jugoslovenski zbornici je poslanec Čok. Tržačan, interpeliral vlado, glede težkih dogodkov v Trstu. Pozivljal je vlado, da od Italije zahteva takojšnje zadoščenje in od najvišjega sveta, da zasedejo Trst in vso Jul. Benečijo francoske, angleške in amerikanske čete.

Ministrski predsednik Vesnić je odgovoril, da si pridrži odgovor za jutri, ker iz Trsta še nima informacij.

Tudi dr. Puc je zahteval odločne korake proti Italiji. Vesnić je na tozadevno vprašanje izjavil, da glede dogodkov v Splitu jugoslovenskih oblastnij ne zadevlje nobena krivda.

DUNAJ, 15. — V Zagrebu, Belgradu, Sarajevu in drugod so se vršile protiitalijanske manifestacije. V jugoslovenskih vladnih krogih pa se še vedno goji nado, da bo z ozirom na mednarodni položaj možno izogniti se usodnim zapletljajem.

RIM, 18. — »Tribuna« piše v večernem izdanju: Sodimo, da je italijanska vlada danes kakor vedno popolnoma in odkrito pripravljena, da povzame pogovore o prijateljski rešitvi jadranskega vprašanja, oziroma v Palanzi prekinjena direktna pogajanja.

RIM, 18. — V protislovju s tem, kar se je zdelo že zagotovljeno, se ne bo vršila preiskava o dogodkih v Trstu. Socijalistična zborniška skupina pa ni tega mnenja in hoče sprožiti v zbornici to vprašanje v svrho, da se temeljito prerešetuje.

Izgredi na Reki

REKA 16. — Ob zvonenju mestnih zvonov so se zbrale včeraj na trgu stotine demonstrantov, ki so se podale pred komando. D'Annunzio jih je ogovoril in priporočal mir ter zarjeval, da je vedno pripravljen maščevati s svojimi legijonarji brate v Spljetu. Nato se je sprevod razšel, ali skupine demonstrantov so razbile več napisov in oken jugoslovanskih bank in prodajalen. Varstvena oblast pa je zabranila njih razdejanje. Popoludne so se demonstracije ponovile. Hrvatska kmetska banka, neka papirnica in tobakarna ter žganjarna Kralja, neka klobučarna in prodajalna svinjine so bile razdejane.

Danes so se demonstracije ponovile. V luki so demonstrantje zažgali pet hrvaških jadrnic ter jih oplenili. D'Annunzio je posredoval, ali ni se mu posrečilo pomiriti duhov.

Človeških žrtev do danes ni.

Kitajska pred revolucijo

PARIZ 18. Na Kitajskem je položaj vedno opasnejši. Dva razbolita generala korakata na čelu močnih čet proti Pekingu, glavnemu mestu Kitajske, kjer je bilo proglašeno obsedno stanje. Evropski poslaniki so prevzeli takozvano varstvo evropejcev. Vladne čete nimajo nobene volje boriti se. Predsednik republike je sicer pozval imenovana generala naj gresta s svojimi četami nazaj. Toda ni verjetno, da ga bosta ubogala.

PEKING 18. Pri Kvang-Hič je prišlo včeraj do spopada med vladnimi četami in ustaši. Sem je prišlo mnogo ranjencev. V Pekingu vlada sicer mir, toda brzojavna in železniška zveza s Tien-Tsin je uničena.

Poslaniki, ki so bili poslani v Kvang-Hu zato, da pomirijo obe stranki, so se danes vrnili ker je ostalo njihovo posredovanje popolnoma brezuspešno.

RAZNE VESTI

DUNAJ 17. — Umrl je, 70 let star, zgodovinar dr. Friedjung, ki si je priboril žalostno slavo v procesu proti srbskim „veleizdajnikom". Masaryk, tedaj še poslanec avstr. zbornice, danes predsednik češko-slovenske ljudovlade, je takrat pogumno dokazal, da so oni Friedjungovi „dokumenti" bili ponarejeni.

DUNAJ 15. — Nad Budimpešto se je prikazal ruski aeroplan, ki je trosil v madžarskem jeziku sestavljene letake, z vsebino, da se madžarskemu delavstvu bliža rešitev.

RIM 16. — Hortis in drugi senatorji so vložili interpelanco, ki zahteva, da se Italija zavzame za neodvisnost Črnegore.

RIM 16. — Danes so se izvršile ratifikacije sangermainske pogodbe med Avstrijo in Francijo. Vsled tega bosta Trentinsko in del Tirolske anektirana Italiji.

Dolnja Lendava v nevarnosti

Slovenski nacijonalisti trepečejo. Kaj bo če izgubimo Dolnjo Lendavo. Če se komisija odloči za Madjare! In tu prihaja dr. Rybar ter jih tolaži, da komisija nima te moči, da bi kake kraje prisodila Ogrski. Pogljemo stvar malo globlje. Bil sem več časa v Prekmurju in imel priliko spoznavati tamošnje razmere. Evo vam od kod izvira strah.

Mestece D. Lendave leži 6 km od Mure vstran na železniški progi Čakovec-Zaagerszeg. V resnici je le malo večji trg s sodnijo in okrajnim glavarjem. A to je najbolj zanimivo, da v mestu zna le malokdo slovenski. Kraj je popolnoma madjarski. Tudi vsa okolica do Mure in do Čresovcev je popolnoma madjarske narodnosti, ne pomadjarjena, temveč tu dobimo še prave Madjare. Nacijonalisti, ki tako strašno trpe pod tujim jarmom in kličejo vsak dan božjo in hudičevo kazen na svoje zatiralce,, pa na severni meji trepečejo in se boje, da bi jim obmejna komisija ne pustila tlačiti tamošnjega madjarskega naroda. Zase zahtevajo svobodo, a za druge je ni treba, zadovoljni so lahko, da so jih oni odrešili izpod jarma lastne države. Kaj takega je mogoče le pri »Edinosti« in dr. Ribárju. Ali nimajo Italijani iste pravice. Ne! kriči na vsa usta dr. Rybář, oznanjevatelj slobode, zatiran ne sme biti nihče, ker to je sveti Wilsonov nauk, in tudi papirnate kope mirovne komisije ne morejo spremeniti tega. Seveda za nas Slovence to ne velja, mi moramo imeti D. Lendavo čeprav tam ni Slovencev, a jo rabimo iz gospodarskega ozira. Gospoda to lahko poveste Ljubljančanom, ki vedo o Prekmurju toliko, kot mi o Novi Guineji. Če jutri potolčejo Slovenci italijanske imperijaliste, čuli bomo, kako bo dr. Rybář zahteval Benetke, ker so mu potrebne kot trgovsko središče za beneške Slovence, ki bivajo po gorah. Mogoče se boste smejali, a je resnica. Pri D. Lendavi je ravno isto. Središče Prekmurja je bilo in bo **Murska Sobota** in radi zveze s Prekmurjem ni potrebna, ne madjarska Lendava ne nemška Radgona, kakor tudi isto zahteva dr. Rybář in ž njim vsi slovenski nacijonalisti. Napravite pri Ljutomeru ai pri Gibini (Medjimurje) most čez Muro izpeljite železniško progo Čakovec-Ljutomer do Murske Sobote in ovo Vam najkrasnejšo zvezo Prekmurja z Jugoslavijo, ki ji Madjarov res ni treba.

Vprašal sem pa tudi Prekmurskega Slovenca kako se počuti pod Jugoslavijo. Evo Vam njegov odgovor. Bili smo prej pod madjarskim jarmom a sedaj smo prišli pod jugoslovenski komat. Res hočejo biti pod Jugoslavijo a zahtevajo tudi popolno samoupravo, a te se jim Slovenci bojijo dati, ker so bili Prekmurski Slovenci nekaj časa pod vlado Bele Kuhna, in mogoče bi sedaj sami preveč komunistično upravljali svojo deželo, zlasti pa se boje, da bi sami uredili agrarno reformo, ki je tam najbolj potrebna. Večina zemlje je še vedno v rokah madjarskih grofov. A vlada v Beogradu si ne da sile, da bi to zadevo rešila.

Gosp. dr. Rybář bojite se lahko za celo Prekmurje ne samo za D. Lendavo, ker ko pride prava sloboda, tedaj bo jugoslovenski proletarijat ponudil madjarskemu roko v spravo, vrnil mu bo sedaj zatirane brate in dal Prekmur-

IZ STRANKE

SOCIALISTIČNA ZVEZA V JULIJSKI BENEČIJI

Vsi člani izvrševalnega odbora socialistične zveze v Julijski Benečiji so vabljeni na izredno sejo, ki bo v četrtek 22. t. m. ob 15 uri na kateri se bo razpravljalo o sledečem dnevnem redu:

1. Nujna poročila;
2. poročilo komisije o rekonstrukciji dežele;
3. poročilo nadzorovega sveta;
4. poročilo politične komisije Julijske Benečije;
5. razno.

Seje se udeleži tudi tajnik osrednjega strankinega vodstva sodrug Gennari. **Tajnik.**

* * *

Na strankinem zborovanju dne 16. t. m. se je sprejela sledeča resolucija:

»Strankin zbor jemlje na znanje odstop odbora, odobruje v najtežavnejših razmerah izvršeno delovanje in preide na sestavo volilnega odseka za volitev novega odbora.«

Nato se je ta odsek tudi izvolil. Glede zadnjih dogodkov izjavlja strankin zbor sledeče:

»Strankin zbor tržaške sekcije, zbran dne 16. julija 1920. v velikii dvorani Del. Doma, protestira odločno proti ponovnim provokacijam, nepremišljenim činiom in nasilstvu nacijonalistov, toli italijanskih kolikor slovenskih, ki ogrožajo s podpihovanjem narodnega sovraštva mirno skupno življenje obeh narodov; obsoja ostro dogodke v Spljetu, Trstu in Pulju, ki so bili povzročeni z odkritim namenom, da se ustvari ono ozračje, iz katerega naj bi izšel spor, ki bi ga ne bilo več mogoče poravnati; opozarja na pasivno vedenje turkajnjih oblastnij, ki — če ravno niso naravnost izzvale teh dogodkov, pa so dopustile, da se izvrše najbrutalnejši čini nasilstva; izjavlja da se bodo delavske množice znale upreti z vsemi silami proti vsakemu kaljenju miru; pripoznava slednjič potrebo čimprejšnje ustanovitve proletarskega režima, ker bodo delavske mase mogle nemoteno izvrševati pravico samoodločbe le z zmago socijalizma in bodo tedaj vsi narodni spori definitivno rešeni.«

Resolucija je sprejeta z vsemi glasovi.

* * *

Socijalistična deželna zveza Jul. Benečije.

Nacijonalistične in fasistične skupine naše pokrajine kažejo jasen namen, da bi vnovič dvignile glavo ter izkoristile splitske dogodke, da vsepovsod uprizore demonstracije, k vojni hujskajoče, ki pa se slednjič izrabljajo — kakor v Pulju — da se naskakujejo **naše ustanove.**

Vse socijalistične sekcije se torej pozivljejo, da glede zgledu tržiških sodrugov ter na vsak način preprečijo vsako nadaljno slično manifestacijo, ki bi jo povzročila ta ali ona nacijonalistična stranka.

Za socijalistično deželno zvezo v Julijski Benečiji
TAJNIK.

UTRINKI

Vojaško junaštvo, ki ga mogotci tako proslavijajo, ni nikakršna krepost. Obratno slutim, da je tako junaštvo bolj nevarno in bolj usodepolno nego je roparstvo in razbojništvo.

Razumem in vem, da je mogoč in potreben boj med prebivalci ene in iste države, ki gre za tem, da si pribore sužnji pravico do svobode, pravico do življenja in pravico do svobodne misli. Ne morem pa razumeti kako in zakaj naj bi se bili in se morili ljudje različnih držav, ki se medseboj niti ne poznajo, ki nimajo nobenih medsebojnih vezi, ki torej ne vedo čemu naj se sovražijo.

Vojna uniči le to, kar je v narodih mladega, zdravega in živega: **ona pomori in uniči le najboljše nade človeštva.**

O. Mirabeau.

Domači vestnik

Volitve v zarovalne zavode

Kandidatno listo za volitve zastopnikov v upravni svet **zavarovalnice proti nezgodam pri delu,** ki smo jo objavili v zadnji štev. »Dela«, izpopolnujemo danes s tem, da V. odsek voli kot namestnika: Marija Carisa, ul. dei Lavoratori 206., ter VI. odsek namestnika: Natala Pavešiga, ul. Raffineria 5.

VOLITVE V BOLNIŠKO BLAGAJNO se vrše 25. julija (v nedeljo). Imena kandidatov sporočimo prihodnjič.

Odmevi tržaških dogodkov

Vsi ranjenci o priliki torkovih izgredov vidno napredujejo, tudi poročnik Luigi Cassiano je že izven nevarnosti; tako tudi Ušaj, Bojkovič, Madolkovec, Bastjančič ter Briščak. Komisar E. Valentino je že popolnoma okreval. Gospodična Roblek, ki jo neguje iz Ljubljane došla mati, je tudi na potu okrevanja.

*

Kvesturai je zaukazala hišno preiskavo pri raznih slov. odvetnikih. Seveda so bile te preiskave brezuspešne, sicer so pa tudi že v usodni noči demonstrantje vse razbili, uničili, požgali, ali pa odnesli.

Preiskovala so se tudi stanovanja mnogih slovenskih nacijonalistov. O izidu teh preiskovanj niso znane podrobnosti. Dr. Slavik je bil poklican na kvesturo, da poda razna pojasnila.

*

Med razvalinami »Narodnega Doma« leži še marsikatera vrednost. V noči 15. t. m., ko je oblast vsled neumljivega ukrepa odtegnila za nekaj ur vojaštvo in orožništvo od razvalin, so to okolnost uporabili prefrigani tatiči ter so kar z avtomobilom odnesli iz razvalin železno blagajno s 11.330 liramii ter gledišču garderobo.

Karabinjerju Scimto se je zahvaliti, da je s pomočjo brigadirja Vino pobovil tatove garderobe, štirinajst na številu. Blagajno, že razbito sta tudi našla, ali o njenih tatičih še ni sledu.

K tej glediški garderobi spada bržkone ona stara neprabljiva puška avstrijske znamke, ter ona stara mornariška sablja, ki se je našla med ruševinami »Narodnega doma«, in ki sta »Piccolu« znak — cele podzemeljske oboroženo!

Sploh se je gledišče odeer še precej ohranil, medtem ko je vsa dvorana zgorela. Telovadnica je tudi ohranjena.

*

Med ital. nacijonalisti se je raznesel tudi glas o težkih izgredih v tržaški okolici strani slov. prebivalstva. Prazen alarm! Ta glas je imel svoj izvor v dejstvu, da so oblastnije preiskale sedež socijalističnega izobraževalnega društva v Rojanu. Druge nereče ni bilo.

Ob tej priliki pa prosimo naše sodruge po Jul. Benečiji, da pomirjevalno vplivajo na neuko ljudstvo, osobito če bi ga hotel kak nacijonalen prenapetež zapeljati do nepreudarjenih činov. Danes je hladnokrvnost dolžnost vsakega zavednega delavca. Gospoda bo te dogodke že poravnala med seboj, ni treba torej, da teče v ta namen proletarska kri!

Pretep v kavarni »Specchi«. V teh dneh, ko je bilo vse, kar čuti nacijonalistično, sila razburjeno, se je g. Aleksandru Barsottiju dogodila prav neljuba prigodbica. Kot tajnik odbora vsled vojne oškodovanih ital. državljanov je v kavarni »Specchi« ponujal v razprodajo srečke za vojne sirote. Tako je prišel tudi do g. Sbisá in do g. Hartmanna. Ali kljubu prigovarjanju, sta da dva odklonila srečke. To je Barsottija tako ujezilo, da je vzkliknil: »Manj zastav in več dobrodelnosti napram vojnim žrtvam!«

Da bi tega nikedi ne bil izgovoril. Jelo je padati po njem od vseh strani, ker smatrali so ga za — Jugoslovena. Jedva poročnik mestnih straž Rossetti ga je rešil iz neljube zadeve.

Kako se hujska ljudstvo

V petek dne 16. t. m., navno na dan pogreba kuharja Ivana Ninija, ki je bil zaboden ob priliki nacijonalističnih demonstracij na glavnem trgu, so nekateri časopisi v jutranji izdaji prinesli senzacijonalno vest o težkih spopadih med italijanskim in jugoslovenskim vojaštvom ob premirni črti in sicer pri Rakeku. Namen je bil jasen: ustvariti namreč zopet neko »razpoloženje« za nadaljna nacijonalistična nasilstva, ki jih je pa proletarijat že do grla sit, naj prihajajo od te ali one strani. Ljudstvo tu in onostran črte želi in hoče mir, pa konec! Vesti o »krvavem spopadu« pri Rakeku, ki naj bi bil predigra nove, od vojnih dobičkarjev zaželjene vojne, so bile **neresnične.** To so nam še istega dne zagotovile naše civilne in vojaške oblasti. Res je v noči 16. t. m. padlo nekaj strelov na jugoslovenski strani, bržkone namenjenih kakšnim nočnim kontrabantarjem. Na naši strani so vojaki za vsak slučaj odgovorili tudi s par slepimi streli; potem pa so tostran in onostran črte šli mirno spat. To so vsakdanji pojavi ob vseh frontah, ki jim vojaški veščak ne pripisuje prav nobenega pomena. Ali takrat naj bi bilo to zopet služilo v umazan namen, da se ljudstvo nahujska. Ne, gospoda, ljudstva premalo poznate; zato se vam morajo take poizkusi ponesrečiti, kakor se vam je hotpot. I. Ninijev pogreb se je vršil mirno in izgredov ondan ni bilo v Trstu, izvzemši malega dogodljaja v ul. Largo Santorio, povzročenega vsled nesporazumljenja. Sicer je governatorat začetkoma pogreb prepovedal, a pozneje prepoved preklical.

Lepa policijska preiskava v Rojanu

V rojansko delavsko izobraževalno društvo in podružnico Ljudskega odra je prišlo v četrtek popoldne 7 oseb in zahtevalo od vratarice ključe, češ, da morajo napraviti preiskavo. Vratarica je povedala, da ni doma nobenegao dbornika. Toda onih 7 oseb se ni za to nič zmenilo. Vzelo je enostavno na cveku obešene ključe in udrlo v prostore. Tam so vse pregledali in spravili v nered. Polovarili so sliko Lenjina, strgali iz zidu tablo Ljudskega odra in pregledali še ter razrezali žimnice vratarice. Možje o iskali bombe. Ker teh ni bilo, so odnesli 19 lepih knjig (italijanskih). Takoj zvečer se je izvedelo za reč in je bila naznanjena kvesturi. Od tam se je izvedelo, da je bilo med onimi 7 troje resničnih tajnih policijskih agentov, ki so šli »delati« preiskavo, ne da bi bili dobili nalogo. In ob nazočnosti takih tajnih policijskih agentov se lepo kraide. Mi smo radovedni, kdo bo plačal škodo in kaj bo ukrenila kvestura proti takim svojim agentom.

Zakaj?

Ali bi se lahko vedelo, čemu neki »dela« preiskave oblast pri onih, ki so bili užaljenci in ki so trpeli škodo in ne pri onih, ki so požigali in kradli. Ali bi se lahko to izvedelo?

Skoro da bi bilo dovolj!

Včeraj popoldne je prišla v Barkovlje iz Trsta mala skupina italijanskih nacijonalističnih prenapetežev z očividnim namenom, da bi nadaljevali v tem lepem tržaškem predmestju ona slavna dela, ki so jih izvršili pretečeni teden v mestu. Ni se jim posrečilo in to nam je nedvomno všeč. Vendar bi radi vedeli, do kedaj bo puščala redarstvena oblast takim razgrajačem prosto pot in do kedaj ne bodo veljali zanje predpisi in odloki, ki veljajo tako strogo za vse druge. Druga društva ne smejo prirediti niti nedolžne veselice. Razbojniki pa se smejo zbirati povsem mirno kar na javnih prostorih. Do kedaj? Dokler si bo to delavstvo dopustilo!

Vedno pri starem

Te dni je objavil neki list sledeči dopis iz Ajdovščine:

»V tukajšnjem volilnem mlinu je paševal od nekdaj trd Nemec, Jochman po imenu. Kolikortoliko je bil proti našim ljudem pošten in je še precej dobro govoril slovenski.

Napočila je vojna. Tudi Jochmanna je začela nemška kri srbeti; pograbil je torej za puško in šel na Srbe! No, ti so mu pri prvem spopadu nemško kri tako pomirili, da je pozabil — dihati.

Brezbrižnosti naših domačinov imamo pripisati, da je omenjen mlin zopet v germanskih rokah. Novi gospodar ima vsa svojstva nemških valpetov, seveda so delavci vse prej nego zavidanja vredni! Najlepši zgled nemške trdosrčnosti proti tujerodstvu je pa pred kratkim dokazal s tem, da je vrgel na cesto v mlinski stroški izvrstno verziranega moža, ki je celih 33 let hvalevredno posvečal svoje moči omenjenemu podjetju. Niti okolnost, da ima, sedaj prileten mož, kopico nedorastlih otrok, ni ganila trdosrčneža! S tem žalostnim dejstvom se je pokazal gospod valpet Hüet v celi germanski nagoti. Na nas je, da gledamo, da se tega privandranca na njega vreden način iznebimo. In v to nam pomozi Bog!«

Kar se tiče delavca, ki je 33 let posvečal »hvalevredno« moči omenjenemu podjetju nam je žal tudi zato, ker si je dobil tako nehvalevredne zagovornike. Ako je mož prepričan, da mu bo pomagal bog, dobro zanj. Pravzaprav bi moral še zahvaliti boga, ker ni dopustil, da bi ga bili vrgli prej na cesto. Tak je namreč nauk, ki ga daja naša gospoda slovenskemu delavcu. Socijalno vprašanje bo rešil Bog... po smrti. Tam bodo vsi enaki. Tu ne. Tukaj na tem svetu je nekaj drugega.

Nadalje bi prosili našo gospodo prav radi naj nehajo biti jezni na Nemce, ker so šli v boj proti Srbom in naj raje povedo, kako so se obnašali proti Srbom slovenski fantje in kaj je pisalo v oni dobi slovensko časopisje.

Toda še nekaj je, pri čemer ne bo mogel pomagati tem gospodom niti bog sam z najboljšo voljo. Tu se moramo boriti zato, da preprečimo ono zlo namero, ki gre za tem, da bi »rešila« te kraje vseh onih »privandrancev«, ki niso pristojni v Julijsko Benečijo. List sam, ki je objavil imenovano notico bo protestiral proti taki nameri, pa objavlja dopise iz katerih italijanski nacijonalci sami lahko sklepajo, da delajo slovenski nacijonalci, kjer imajo moč, ravno tako kakor žele delati oni. Bog se vas usmili gospodje in on naj vam odpusti, zakaj težko, da vam zamore odpustiti ljudstvo.

Pišite manj in delajte več pa se vam bo bolje godilo na tej zemlji. Propaganda vseh nacijonalcev je hujša od vsakega razbojništva.

Veselica izobr. društva »Karol Liebknecht« pri sv. Mar. Magd. zgor. je vsled oblastvene prepovedi prenešena na nedeljo 25. t. m.

Vrtna veselica škedenjskega izobraž. društva se vrši, kakor že naznanjeno, v nedeljo 25. t. m. v prostorih gostilne »Kotal«. Začetek ob 16. Svirali bosta dve godbi pod vodstvom kapelnika Flego, peval bo zbor pod vodstvom pevovodje E. Cerocchija. Ples prične točno ob 19, pri plesu svira orkester pod vodstvom Miklavčiča.

Obljublja se lep pevsko glasbeni večer s prisrčno sodružno zabavo. Udeležba bo torej vsekakor ogromna.

Razdelitev živil. Ta teden se dobijo proti preščipnjenju štev. 14. živilskih izkaznic sledeča živila:

riž, ½ kg, po 1 L 50 st;
testenine, 30 dkg, po 1 L 90 st;
sladkor, 20 dkg, po 6 L;
olje, 20 centilitrov, po 8 L 30 st.

Izkaznice ubožnice opravičujejo samo za dobavo sladkorja.

Samomor. Skočil je iz četrtega nadstropja h. štev. 232 v Rocolu delavec Robert Bazzarini, star 20 let. Bil je na mestu mrtev. Vzrok samomora: družinske neprilike in obilna pijača.

Streli proti vlaku. V noči 17. t. m. so bili od neznanih zlikovcev oddani streli proti vlaku iz Pulja v bližini postaje sv. Ane. Žrtev ni bilo. Karabinjerji poizvedujejo.

Ganljiv slučaj. Mornar Srečko Jelič, beden vojni pohabljenec, se je onemogel zgrudil v bližini civilnega komisarijata. Prišel je iz Zadra, da poizveduje po svojih starših, ki so bivali v »Balkanu«, in o katerih do danes ni nobenih vesti. Kdor bi vedel za podatke, je naprošen, da piše našemu uredništvu.

Za vojne oškodovance

Predujmi na odškodnino.

Oškodovanci lahko zahtevajo predujm na odškodnino, ki jim pripada. Do 10.000 lir se more predujm dobiti pri finančnih uradih, ali pa pri denarnih zavodih, ki so v to pooblaščeni in ki so:

Zavod zemljiščnega kredita v Gorici, zavod zemljiščnega kredita v Poreču, narodni kreditni zavod za zadružništvo v Trstu. (Ital. naslov teh zavodov je: Istituto di credito fondiario di Gorizia, Istituto di credito fondiario di Parenzo, Istituto nazionale di credito per la Cooperazione in Trieste). Ti zavodi morejo dovoliti predujme tudi preko 10.000 lir. Kdor hoče prositi za predujm strani teh zavodov, mora predložiti svoje naznanilo o škodi, kompetentnemu finančnemu uradu v dveh enako se glasečih odpisih. Izvirnik s prilogami ostane v uradu, odpis pa se vrne stranki s potrjevalnim uradnim potrdilom o predložitvi prošnje. Ta potrjeni odpis potem stranka lahko uporabi za prošnjo za predujm pri enem imenovanih zavodov.

Postopek.

Ko finančna oblast vdobi prošnjo, postopa sledeče:

a) tekom osmih dni pošlje naznanilo stranki;

b) izvrši vse korake, da se ugotovi pravica do odškodnine ter visokost iste s tem, da podvzame vsa poizvedovanja, ki so potrebna, in to tudi pri civilnih in vojaških oblastnijah, ali potom istih;

c) določi visokost odškodnine, vračunajoč eventuelne koncesije strani države, v kateri si koli obliki podane, da odškoduje izgubo, popolno ali delno uničenje ali pokvarjenje premičnin in nepremičnin, o katerih govori prošnja.

Ko hitro bi nastal dvom o stanju osebe ali o pravici iste do poškodovanih reči, zaustavi finančna oblast vsako postopanje in o tem obvesti stranko.

Ako finančna oblast ne priznava pravice do odškodnine, odbije prošnjo ter to naznani stranki tekom petih dni. Ta lahko rekurira v roku 30 dni od tozadevnega naznanila za ugotovitev in likvidacijo vojne škode.

Ako se med finančno oblastjo in stranko ne doseže sporazum, izdelati je zapisnik, v katerem so navedene točke nesporazuma. Ta zapisnik podpišeta obe stranki ter se potom finančne oblasti vpošlje komisiji za ugotovitev in likvidacijo vojnih škod.

Ljudski oder

V nedeljo, dne 25. julija 1920 ob 9½ bo v veliki dvorani »Delavskega doma«

Izvenredni občni zbor »Matice«.

Dnevni red: Pristop k »Višjemu kulturnemu svetu« in sprememba pravil v to svrho. Poroča izvrševalni tajnik.

Vabijo se vsi člani Matice, da se zbrovanja gotovo udeleže, uvažujé točko dnevnega reda. — Istotako vabimo podružnice, da pošljejo svoje delegate za vsacih 50 članov po enega.

Odbor osrednjega vodstva. **Nadzorništvo.**

* * *

»Ljudski oder« Sv. Ivan - Sovrankšče. Vabi se na društveno zborovanje, ki se bo vršilo v sredo dne 21. julija ob 20. — Naznanja se, da se bo vršila prva veselica v nedeljo dne 8. avgusta. — Knjižnica je odprta vsako nedeljo od 10 - 12 ure. — Torek in petek petje; četrtek — pouk v nemščini. — Vsak večer se vpisuje za dramatiko.

Osvoboditev proletarijata bo delo proletarijata samega!!!!

DOPISI

TRŽIČ.

Nacijonalisti, v prvi vrsti oni od »bojne zveze« (petindvajset mladeničev pod poveljstvom občinskega uradnika, veleitalijana — **Berezina!**) so sklenili, da bodo po zgledu tržaških in puljskih somišljenikov priredili v Tržiču shod in obhod ter sledeče zažiganje hotela »Internacijonale«, ki mu je lastnik slučajno Slovenec.

Vse te vesti so tukajšnje delavstvo hudo razburile, ker naše delavstvo v delavskem Tržiču ne mara nobenih nacijonalističnih pogromov, temveč hoče živeti v miru. Delavstvo je namreč socijalistično, ter tvori pretežno večino tržiškega prebivalstva. Bilo je pa tudi razburjeno radi napada puljskih razgrajačev na soc. izobraževalno društvo. Zato so se naši sodrugi pripravljali, da uduše vsako nacijonalistično demonstracijo, ki bi hotela prekoračiti meje dostojnosti. **Vočigled temu nastopu našega delavstva, je oblastnija prepovedala nacijonalistom shod in obhod.**

Vendar so se fasisti zbrali v kavarni »Carducci«, kjer je domorodec Brezina(!) izustil ognjevit govor, ki pa ni imel pravega odmeva, ker je v bližini kavarne »Carducci« taborilo par stotin naših delavcev. Kavarna je nato zaprla okna in vrata, in nacijonalisti so poparjeni šli domov, le Brezina je hotel malce razgrajati, ali bil bi skoro natepen, da ga ni rešilo par naših sodrugov iz rok razjarjene množice.

Tako z zažiganjem ni bilo takrat nič, Tržič niso tla za take poskuse nacijonalističnih — umetnih ognjev.

Dan nato pa je odposlanstvo naših sodrugov zahtevalo od civilnega komisarja takojšnjo odstavitev Brezine, ker kot občinski uradnik izziva politična čuvstva pretežne večine občinarjev, ki noče pokolja med narodi, temveč zastopa načelo bratstva delavskega ljudstva.

SV. KRIŽ PRI TRSTU.

otvoritev zadružnega skladišča.

V ponedeljek 12. t. m. smo otvorili tudi pri nas, brez ceremonij kakor je to v navadi pri ljudeh, ki resnično delajo, skladišče trž. delavskih konsumnih zadrug. Tudi naše skladišče je lepo in nima kaj, da bi zavidalo najboljšim skladiščem. In kakor vsa, tako je tudi to naše novo skladišče karakterično po svoji zmerni eleganci, praktičnosti in snagi.

Kakor v vseh, tako so dali tudi v tem skladišču malo vsega, vsega kar zmore danes žep delavnega ljudstva. Prostorno skladišče v ozadju prodajalnice, da se sme tam vložiti tolikorezerv kolikor jih je treba akoravno ni to nujno potrebno vsled skoro dnevnega prevoza blaga iz Trsta, ki se vrši potom zadružnih kamionov.

Prebivalstvo v Križu je danes ponosno na to skladišče in sicer popolnoma upravičeno. Zgodovina tega skladišča je zanimiva, in je vredno izpregovoriti o tem nekaj besed.

Zahteva po ustanovitvi skladišča je bila vložena že pred 12. leti in v Križu so zares potrpežljivo čakali celih 12 let. Mnogi izmed sedanjih članov v Križu, so se posluževali skladišča v Trstu v ulici Belvedere. Kakor se vidi precej daleč od svoje vasice. Iz tega lahko sklepamo, da je vladal v vrstah tamošnjega prebivalstva in da vlada še danes pravi zadružni duh.

Zadružno vodstvo v Trstu je bilo v svesti tega zadružnega duha, vendar ni bilo v stanu, da bi šlo na roko Križanom. Napram ogromnim težkočam, je bilo zadružno vodstvo impotentno. Skladišča ni mogoče otvoriti v vsaki mali luknji. Prostor mora biti lep, zračen in mora odgovarjati vsem zahtevam higijene in praktičnosti. Ta zahteva je resnost, s katero so upravljene naše delavske zadruge. Bolje nobenega skladišča, kakor grdo in nezadostno skladišče. Dolgo se je iskalo primerne prostore in, končno se jih je dobilo. Pri tem je bilo treba žrtvovati mnogo denarnih sredstev bodisi za prostor bodisi zato, da se ga primerno uredi. Vse to se je moralo storiti in bi se moralo žrtvovati še več, ker se je moralo končno vendarle ustreči upravičeni zahtevi Križanov. Danes je skladišče otvorjeno. V tem skladišču se poslužuje vse križko prebivalstvo. Nad 300 družin. Le 3 ali 4 privatni trgovci niso članizadrug. In to je pač razumljivo. V Križu smo doživeli pravi zadružni plebiscit in človeka objame resnično veselje in novo upanje pri teh znamenjih vere in zavednosti. Pri takih ljudeh ni dovoljeno dvomiti o bodočnosti. Skoro vsi so že plačali delež v znesku sto lir. To ni mala reč, ki pove koliko je zaupanje v zadruge. Nadeja se, da bomogoče otvoriti v kratkem tudi pekarno poleg skladišča. Delo se je že pričelo. En del želje se izpolnil. Kmalu torej še drugi.

NABREŽINA.

Skupina stavbinskih delavcev v Nabrežini obvešča vse one delavce, klesarje, kamnolomce in fregadorje, ki so trpeli po vojni povzročeno škodo na njih orodju da, ako hočejo da jim bo povrnjena, morajo do sestave inventarja najkasneje do 20. julija 1920. pri vodstvu skupine stavbinskih delavcev v Nabrežini.

DOBERDOB.

V nedeljo 11. t. m. se je vršil pri nas javen shod, na katerem je poročal sodr. Bobič o vojni odškodnini, ter o načinu, kako je postopati pri vlaganju prošenj za vojno odškodnino. Govorila sta še sodruga Žužič in Gergolet. Zadnji je predlagal, naj se izvoli odposlanstvo do generalnega civilnega komisarja, ki naj razloži, kako pomanjkujejo razne podpore hudo prizadetim občinarjem. Predlog je bil soglasno sprejet in izvršen.

Nato se je shod zaključil.

PULJ.

V noči 16. t. m. so se nacijonalistične demonstracije ponavljale. Demonstrantje so udrli tudi v socijalističen mladinski krožek, razbili in razdejali, kar jim je prišlo pod roko.

Za to neopravičljivo dejanje vlada med delavstvom hudo vznemirjenje.

OPATIJA.

U 27. broju »Pučkog Prijatelja« izašao je podulji članak, u kojem navaljuje i crni prijatelje radnog naroda, nazivajući nas lažjivim prorocima, što uprav to njima pristaje, jer oni su kao i lopov, kad je bježao i vikao držite lopova, a sam je bio lopov. Eto, to su vam ti patrijotski junaci klerikalnoga kova, mračnjaci i grobari radnog naroda.

Ono što mi trebamo da opozoravamo neuki radni narod, koji je zaveden i zaglupljen sa njihovom truležnom naukom da se čuva lažjivih proroka, to oni nama predbacuju tobože da smo mi ono što su oni.

Mi jesmo komunisti, kao što je bio komunista i sam Krist, koji je sa svojim apostolima prakticirao komunizam kerščanstva. Juda Škarijot izdao Isusa, tako isto i vi gospodo jeste Kristovi kao što i narodni izdajice poput Juda Škarijota.

Krist je osudjivao licumjerce, farizeje i književnike, tako isto i mi vas osudjivamo gospodo patriote i šoviniste jugoslavenske buržoazije, koj se kupljate ko P. Neprijatelja. Prošla su ona vremena gospodo, kad vam je radni narod bio odan i podložan, — klanjajući se i pokoravajući vašim odredbama truležne ubilačke mračnjačke nauke. Vi gospodo, koji se uvjek puzate pred vladajućim razredima kao plaćenići truležne nauke. Naučavali ste nas u školama, kao što su i drugi vas naučavali robskom naukom, da budemo slijepo oružje vladajuće klase.

Usljed ovakve truležno zločinačke nauke, nastradalo na milijone i milijone nevinih žrtava, a to se gospodima čini kao kap vode na oceanu. Dopisnik P. N. priznaje, da svaki rat pouzrukuje najstrašnija zla, ali neće da prizna, pa da kaže, što je uzrok, i od kuda to zlo dolazi, i tko je glavni krivac tomu zlu. Čudno, da ne okrivi koumnizam, kao što je jednom Dr. Pošcić htjeo dokazati, da su socijalisti uzrok skupoći.

Dopisnik blati komunizam, koji nosi spas i slobodu svima narodima svijeta bez razlike vjere i rase. Po kršćanskoj nauci, ako jesmo svi djeca jednoga boga jednake prilike, da živimo u slozi i jednakosti sa bogatim plodovima našeg proizvoda? Vi gospodo vrlo dobro znate, ali vi se pustite kao da neznate, a stime vi iz sebe činite glupacima dvadesetog vijeka.

Vidjeti se može, da je dopisnik P. N. zagrižení fanatičar vjerskog ludila — pomislite, krščanstvo usporedjuje sa zdravim razumom? To može kazati djeci, koja još nemadu nikakvog pojma o povijestima postanka svijeta i kršćanstva. Dopisnik je jako daleko od nauke prvih kršćana, koji su še borili protiv privatnog vlasništva. Videjmo samo, što je pisao Gregorij veliki u VI. stoljeću.

»Nije odvoljno, da ne uzimlješ od drugih njihovo vlasništvo, nije bezgriješan onaj, koji zadrža za sebe blago, što ga je bog stvorio za sve. Onaj, koji ne daje drugima ono, što ima, jeste ubojica i razbojnik; jer on si prisvaja ono, što bi moglo služiti drugima za vzdržavanje bijednih, pak se može reći, da on svaki dan ubiva toliko duša, koliko bi moglo živjeti o dnjegovog suvišnog bogatstva. Kad nešto dijelimo sa onima, koji su nuždi, mi im nedamo ništa, što pripada nama, već im dajemo ono, što pripada njima. To nije milosrdje nego isplačivanje duga.«)

Moglo bi se navesti još mnogo sličnog pisanja, što su prvi kršćani pisali i radili u prilog kršćanskog komunizma, ali uzelo bi puno prostora našem borbenom glasilu, i to ćemo u buduće iznesti, da pokažemo rad prvih kršćana i današnjih ložova i ulizica vladajuće klase.

Današnji, kao što i prijašnji učitelji profesori i novinari patrijotizma bilo koje narodnosti, jesu vjerni šovinisti svoje buržoazije, koji se bore protiv zdravog razuma jer spriječavaju prevrat današnog nepravdnog društvenog sistema. I kao takvi nisu ništa drugo, dali zločinci u kapitalističkom uredjenju.

Gospodo patriote, šovinisti Jugoslavenske buržoazije, vi koji se okupljate oko »P. Neprijatelja,« uzaludno je vaše preporočivanje i zaklinjanje, da ljudi zdravog razuma ne pristupaju u našu sredinu, a oni koji već pristupiše — da odstupe. Dopisnika mora glava jako boljeti, a najviše muči ga ono, što su nekoji od učenih ljudi pristupili u »Radničko komoru u Trstu« i još druge mame da slijede sa njihovim stopama.

Ali znajte gospodo, da je kapitalizam osudjen na smrt, koji će se jednoga dana strmoglaviti, isto tako i šnjime vaša ubilačka mračna nauka tiranije, a vama će se platiti po zasluzi. Do tog vremena možete vašu jugosl. buržoasku slobudu, i vjeru u boga držati za sebe, a radni narod i komuniste pustite na miru. Mi ćemo ipak doći do konačnog našeg cilja.

PO SVETU

27letni vojskovodja. Ker so raznesli Poljaki v svet da je vrhovni vojskovodja rdečih čet, ki se bijejo proti Poljakom bivši general Brusilov, poročajo iz Moskve, da to ni res. Brusilov je pač dodeljen vrhovnemu generalnemu štabu, vojskovodja čet na poljski fronti je pa 27letni boljševik Tougočevski.

Splošna stavka na Angleškem radi Irske. V Londonu zborujoči kongres »Trade Unions« je z večino 2,760.000 glasov sklenil izvesti splošno stavko ako ne umakne angleška vlada koj vojaštva iz Irske in ako ne odneha izdelovati strelivo za boj proti Irski in proti Rusiji. V Irski se mora izvesti takoj premirje in ustanoviti irski parlament.

Grška reakcija proti socijalistom. Iz Aten poročajo, da je bil glavni urednik socijalističnega glasila »Rizospastis« po instauraciji režima Venizelos, že šestič vržen v zapor. Nadalje poroča imenovani list tudi, da je pričela v vsej Grški črna reakcija proti socijalistom. Zlasti v mestu Kavalli je oblast dala zapreti voditelje tam stavkujočih delavcev in vse socijalistične voditelje. Oblast je udrla v socijalistične prostore in končno aretirala vse osebe, ki nosijo rdeče kokarde. Z aretiranci se postopa kakor s sužnji. Na Grškem je bilo slabo dokler je vladal Konštantin. Sedaj je tam meščanska republika in s tem je pač povedano vse.

Komunistično gibanje v Ukrajini. Vsled silnega pritiska rdečih čet na Poljsko je prišlo tudi do združenja obeh komunističnih strank v Ukrajini. Tam smo imeli do sedaj dve komunistični stranki. Ena je bila ustanovljena iz članov prejšnje socijalnodemokratične stranke ena pa iz pristnih boljševikov. Le ta poslednja je bila priznana v III. Internacionali. Sedaj je torej komunistično gibanje združeno. Cela Ukrajina je sedaj izpremenjena v sovjetsko republiko, ki je tesno združena z ruskimi sovjeti. Kakor se vidi zmaguje Ententa neprenehoma po... rakovo.

Rim v temi. Uslužbenci pri rimski elektrarni so iznašli nov način mezdnega gibanja. Delajo ves dan, le zvečer kadar je potreba luči, zapuste delavci delo. To so naredili že štirikrat in Rim je bil 4 noči v temi. Temu mezdnemu bojnemu orodju pravijo »bela stavka«.

Karabinjerji so ubili v Panicole 5 kmetov. V mestu Panicole v Italiji se vrši boj med kmetiškimi delavci in deledajalci radi mezdnega in delovnega razmerja. 16. t. m. se je imel vršiti tam shod na katerem naj bi govoril sodrug Cicotti. Pred shodom so naredili kmetiški delavci protestno demonstracijo. Nenadoma so prišli karabinjerji in pričeli streljati. Padlo je takoj 5 delavcev in več ranjenih. Zločin je pretresel mirno prebivalstvo. Položaj je opasen.

Stavka železničarjev lokalnih železnic v Italiji se nadaljuje. Skoro gotovo pride do splošne železničarske stavke.

Lepa inicijativa avstrijskih kmetov. Ker so ostala vsa pogajanja za za povišanje plač brezuspešna so kmetiški delavci na Nižje Avstrijskem okupirali vsa polja in nadaljujejo na svoj račun delo na polju. Pridelek bo izročen ves državi.

Tajnik Nevjorškega sovjetskega urada izobčen iz Londona. Šandor Nuerber, podtajnik sovjetskega urada v New-Yorku, ki se je nahajal okrog 15 dni v Londonu, je bil aretiran in izobčen iz glavnega angleškega mesta.

Tajna seja ogrskega parlamenta. Dne 25. junija t. j. pet dni potem ko je proklamiralo delavstvo bojkot proti Ogrski, je imela ogrska poslanska zbornica važno tajno sejo. Dunajska »Arbeiter Zeitung« je izvedela o tej seji sledeče zanimivosti. Poročal je namreč med drugimi tudi finančni minister baron Korany tako: »Narodna bramba vodi narod v prepad. Odkar obstoji, smo potrošili zanjo 16 milijard. V tej brambi je 40 tisoč oficirjev in vsak stane povprečno 62.000 kron na leto. Propaganda v inozemstvu in druge formacije stanejo ogromne svote. Sami večni izleti oficirjev z avtomobili stanejo cela imetja. Posamezni izleti so stali po 100.000 do 150.000 kron. Denar, ki se ga je pridobilo vsled drugega žigosanja bankovcev in potom prisilnega posojila, je že pošel, ogrska država bo imela, brez vojnih troškov, deficit 50 milijard. Poleg tega je Korany povedal, da se že močno čuti mednarodni bojkot Ogrske (in to po petih dneh delavskgea bojkota).

Ako bo ostalo delavstvo solidarno, je gotovo, da bo Ogrska prisiljena se udati železni volji mednarodnega delavstva.

Delavci! Naročajte in širite „DELO“. To je vaš list, list izkoriščanih in brezpravnih.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Škrgat Ivan: Lovske puške, za katero ima posestnik uradno dovoljenje ozir. orožni list treba tudi naznaniti.

Povir C. A.: Zadeva z vodo se iz raznih ozirov za se-

Doberdob: Da! Deželna zveza je že dobila od vaše sekcije denar za izkaznice. Oprostite, da Vam nismo prej odgovorili

Zgodovinar: Res je tako kakor ste čitali. Hipacija je bila slavna filozifinja in znanstvenica v Aleksandriji. Živela je v dobi od 375 do 415 leta po Kr. roj. Sv. Ciril, krščanski škof v Aleksandriji, je ni bil vesel radi njene velike splošne izobrazbe. Zato je naščuval proti njej krščansko fanatično množico, ki je slavno ženo na barbarični način ubila. Taki so naši svetniki in priznajte, da mi nismo krivi.

Gorica Tajništvo zidarjev. Vaš dopis o prostovoljnih darovih za žrtve ob priliki žel. stavke, objavimo v petkovi številki.

Štanjel: Vaše pismo smo izročili sodrugu Petejanu.

Sv. Matej: Vsled zamude našega tajnika odgovorimo šele danes. Denar za izkaznice smo dobili. Naročene izkaznice odpošljemo danes.

Izdaja za socilalistično zvezo v Julijski Benečiji in odgovarja za uredništvo IVAN REGENT
Tiska tiskarna „Lavoratore“ v Trstu.

Gospodična vešča slovenskega, nemškega, hrvatskega in nekoliko italijanskega jezika, išče mesta v kaki pisarni. - Naslov pove upravništvo „Dela“.

Učiteljica z dežele bi rada za časa šol. počitnic nastopila za poučevanje otrok h kaki rodbini (familiji). - Viktorija Zamán, Trst ulica Fonderia št. 5, I. 5.

Zaloga ur in zlatanine ter delavnica Telefon 3-29
ALOJZIJ POVH
sodni izvedenec
Trst, Piazza G. Garibaldi 3 (ex Barriera)

Zadružna gostilna
prej „Pri Prelovcu“
se nahaja sedaj pri
J. ŠTRAUSU
tik šole v Idriji

Kmečko delavska gospodarska zadruga
v Dobravljah na Goriškem
ima v zadružni kleti več sto htl. najboljšega naravnega
VINA
po zmernih vsakdanjih cenah.
Daje od 56 lit. naprej.

Cene brez konkurence! **Dnevno novi dohodi!** Cene brez konkurence!
Trgovina z raznovrstnim blagom
M. Ferjančič
VIPAVA
Manufakturno blago, jestvine, južno sadje, železnine, raznovrstne potrebščine za kmetovalce itd. itd.
Priporoča se slavnemu občinstvu v vipavski dolini
Cene brez konkurence! **Dnevno novi dohodi!** Cene brez konkurence!

Občno konsumno društvo
v Idriji
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
Ustanovljeno leta 1898 ima 1127 članov, Lir 4,861.59 rezervnega in Lir 7.333.62 društvenega sklada. Ima 9 lastnih hiš,
valjčni mlin
z električno razsvetljavo, zemeljsko posestvo, gozde in travnike. — Ima centralno prodajalno opremljeno z vsemi potrebščinami, manufakturnim, galanterijskim, kolonijalnim, špecerijskim blagom ter vsake vrste pijač in tri filijalke.
Sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje
po 5 od 100
ki so investirane v blagu katerega vrednost se rentira dočim denar malo velja.
Hranilne vloge se lahko vlagajo osebno ali po nakaznici na zgorajšnji naslov, proti takojšni izdaji hranilne knjižice.
VODSTVO.

Urbanjakov: (Konec)

HUD MODEL

Ali glas ponavlja že bolj nervozno:

»Tak ukrivi vendar bika, saj vidiš, da se je ustavil ob spodnji ograji.«

»Prijatelj Miha Mihec,« odvrnem jaz, »najprej mi vendar povej, kje si?«

»Tu gori na hruški.« odvrne glas, in v podkrepitev pričeti nekaj izrelih hrušk v moje koprive.

»Ali junak Mihec, kako si pa tirja gor prišel?«

»Splezal sem.«

»Zbežal si pred bikom, he, he!«

»Jaz, pa bežal? Ne prijatelj. Meni se je zahotelo le nekaj hrušk. Ali ti, kaj pa ti delaš v koprivah?«

»Jabolka tržem.«

»Pusti to, saj vidiš, da je le jalovo početje. In po bika pojdi, če te je nes kaj umetnika.« nagania Mihec.

Odgovorim mu odločno:

»Poslušaj me Mihec, ker sedaj bom govoril kratko in jedrnato. Kar umetnika tiče, ti povem, da se na to limanico ne vsedem več. In če hočeš res, da ti kakšen umetnik privede izgubljeno ovco, oziroma rohnečega bika, obrni se na prihodnjem umetniškem večeru do zbranih umetnikov in umetnic, in reci mi potem »Jure«, če najdeš v odlični družbi koga, ki bi tvegal svojega lirsta koščice ob taki priliki. Kar pa bika tiče, vedi, da sem vesel, da je tamkaj, kjer je. Iz prijateljstva pa poberem le še tvojo mišnico in sebe in grem. To so moje besede, bratec ti moj na hruški.«

»Bratec ti moj v koprivah, tedaj te prosim, da pokličeš — če že greš — Tevža da bom iz tvojih dolgih besed črpal kak koristen nauk. Stori pa to hitro, kar se bik pomika že navzgor.«

Dvignem se iz kopriv, sicer ne lepši, pač pa srbotljivejši negoli kdaj prej, in jo jaderno odkurim. Po dadjšem iskanju najdem vendarle Tevža, in ta slovenski torero je v kratkem času in z debelo gorjačo spravil bika do pameti, do kola in do umetniškega umevanja. Mihec zleze s hruške, postavi zopet svojo mizico in mišnico, in delo je naddaljevalo nemoteno.

Čez pol ure je bil umetniški odmor. Mihčev model je namreč imel važen ljubavni sestanek. Po tem sestanku je bil bik pohlevnejši, in sva z Mihcem opravila delo za ta dan precej dobro.

Drugega dne smo bika privezali med tri kole. Lepši se nama bik tako sicer ni zdel, pač pa varnejši, dasi je naju zato osornejši pogledaval. Ali nama je bila varnost glavna stvar. Mihec se tudi takoj lotii dela, in njegova mišnica je sprejemala bolj in bolj živalli podobno obliko.

Tako je šlo vse v redu lepo dalje, kar ti zlomek zopet zajaše to nenazumljivo žival.

Malce natrga svoje vezi, in...

Takrat sem bil jaz na hruški. Kmalu za mano je priletela Mihčeva miza med njene veje. Za njo je priletel kup umazane ilovice meni naravnost v glavo. Ko sem si to ilovico bolje ogledal, sem opazil, da je to Mihčeva mišnica. Bik pa je še vedno stal široko razkoračen pod hruško ter pošiljal gor k meni kose zemlje in trave, tako da bi v najkrajšem času lahko postal obsežen veleposestnik.

Mihca pa zopet nikjer!

»Mihec, kje si?« vzkliknem v svoji srčni stiski.

In odgovori mi bobneč glas kakor iz groba, strašen po svoji intonaciji, manj strašen po vsebini, ki je bila:

»Molči šleva!«

Takrat ga je pa bik resnično požrl, si mislim, ker prav kakor iz bikovega trebuha je donel njegov glas.

»Ali ti je kaj gorko v trebuhu?« ga vprašam sočutno.

»Po Tevža pojdi!« zopet bobnajoč glas.

»Prijatelj Mihec, umevam, da vidiš ti v Tevžu najino univerzalno zdravilo. Ali od tamkaj, kjer si zdaj ti, bi ti bolj pomagala izprašana babica, ali koncesijonirana mesar. Vendar ti povem, da ne pojdem po nikogar, ker sem pravilno blokiran.«

Ta hip prileti pest suhega apna v me. Odkod to apno? Zdajci se spomnim, da je nedaleč moje hruške stara zapuščena apnena jama. Tjakaj se je bil rešil moj Mihec. Med mano in njim je stal še vedno bik.

»Vrzi živali svojo suknjo!« zavpije Mihec. Razumel sem kaj meni s tem, ali suknje vendar nisem hotel žrtvovati. Zato pa treščim Mihčevo štiak že zverižено mizico v travo. Nu, in v to se ze bik takoj zaljubil. Povonjal jo je, ogledoval in slednjič nabodel na svoje noge ter zdivjal po sadovnjaku navzdol.

Midva pa ven iz ograje, kar so noge nesle.

Kaj naj še rečem? Te vrste umetnosti sva imela oba do žrela dovolj. In zato se Mihec z bikovo skupino ni ovekovečil, kakor je nameraval. Pač pa je sprejel na deželni umetniški razstavi prvo nagrado za kipec kopajočega se kmetskega dekleta. In ko sem z Mihcem vred ogledoval ta kip, ki je podajal s tako finim umetniškem umevanjem vsako deviško zaokroženost ženskega telesa, sem mu dejal:

»Vidiš Mihec, zakaj me nisi poklical, ko si tole modeliral? Tu bi bil rad storil kaj malega za umetnost in zastavil bi uspešnejše svoje talente, negoli pri onem trmoglavem bikcu.«

Mihec me je postrani pogledal ter dejal zaničljivo: »Hinavec!« — Zakaj; res ne vem.